

Retouradres: Postbus 93122, 2509 AC Den Haag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
Postbus 20011
2500 EA DEN HAAG

Geachte mevrouw Uitermark,

In de brief van 21 mei 2025 verzocht u de Nationale ombudsman, de Kinderombudsman en de Veteranenombudsman om onevenredige hardheden te delen waar burgers in de praktijk mee te maken krijgen en door in de knel raken. Hierbij reageren wij op uw verzoek. In onze reactie gaan wij eerst in op de inhoud van uw verzoek en geven wij aan op welke wijze wij hieraan gevolg geven. Daarna treft u een overzicht aan van een aantal hardnekkige hardheden die wij graag onder u aandacht brengen.

Uw verzoek

In uw verzoek vraagt u ons om de twee à drie meest urgente onevenredige hardheden te benoemen binnen het sociaal domein. Daarbij vraagt u om ook te vermelden wat er tot nu toe is gedaan en welke oplossingsrichtingen wij daarbij zien. In ons gesprek van 2 juni jl. hebben wij afgesproken dat wij in deze brief een bredere blik zullen hanteren. Uit de praktijk van de ombudsmannen blijkt dat knelpunten en hardheden zich voordoen in meerdere uitvoeringsprocessen, die niet tot het sociaal domein behoren, maar uiteindelijk wel tot negatieve gevolgen in dat domein leiden. Het gaat dan bijvoorbeeld om het ontstaan of toenemen van problematische schulden en te laag inkomen om in de bestaanskosten te voorzien of een groter beroep op maatschappelijke ondersteuning.

Of een knelpunt of hardheid van een stelsel tot onevenredige gevolgen leidt, hangt af van de situatie. Onevenredige gevolgen treden vaak op door een combinatie van factoren en zien we vaak bij meervoudige problematiek waarbij regelingen op elkaar inwerken. Vaak wordt dan gekeken naar maatwerk om tot een oplossing te komen. Maar maatwerk is in veel gevallen symptoombestrijding. De echte verandering moet komen door het algemene beleid aan te laten sluiten op de realiteit van burgers en de uitvoering. Maatwerk kan geen oplossing zijn voor slecht beleid.

Met die bril hebben wij gekeken naar knelpunten en harde wetgeving die we de laatste jaren in rapporten en brieven met de regering hebben gedeeld, maar die nog niet zijn weggenomen. Gezien de beperkte tijd om tot een selectie te komen, beschrijven we twaalf hardheden die voor veel burgers en kinderen tot schrijnende situaties leiden. In veel gevallen raken deze hardheden burgers en gezinnen die zich al in een kwetsbare positie bevinden. Het is derhalve geen uitputtend overzicht van wat de ombudsmannen in de praktijk zien, maar het zijn hardheden waar ombudsmannen – zowel nationaal als lokaal – vaak meerdere malen aandacht voor hebben gevraagd en tot op de dag van vandaag nog klachten over ontvangen.

Pagina 1

Datum

9 juli 2025

Onderwerp

Uw verzoek van 21 mei 2025
Uitvraag onevenredige hardheden

Ons nummer

2025/071

Uw kenmerk

2025-0000349946

Nationale ombudsman

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

T 070 356 35 63
post@nationaleombudsman.nl
www.nationaleombudsman.nl

Een rode draad in dit overzicht is dat de problemen vaak hun oorzaak vinden in de vooronderstelling van de overheid van de zelfredzame burger, de juridisering, de angst voor misbruik van voorzieningen en de reflex om knelpunten op te lossen door extra regelgeving in plaats van vereenvoudiging van de regelgeving. Veel hardheden komen dus voort uit de manier waarop wetgeving wordt uitgevoerd en hoe op knelpunten wordt gereageerd met nieuwe wetgeving. Bij de aanpak van deze effecten moet dus ook gekeken worden naar de wijze waarop wetgeving in de praktijk uitvoering krijgt. Zoals wij in ons jaarverslag over 2023 al constateerden: het burgerperspectief vraagt om een andere manier van doen.¹ En ook in ons jaarverslag over 2024 roepen we op om de burger centraal te stellen.² Dat betekent dat de overheid moet luisteren naar wat mensen nodig hebben en daarnaar moet handelen.

Pagina 2

Ons nummer
2025/071

Maak gebruik van wat er al bekend is en geef duidelijk aan wat de overheid daaraan gaat doen

Het overzicht dat wij hieronder geven bevat geen hardheden en knelpunten die nog niet bekend zijn. Dat zal naar verwachting ook het geval zijn bij de reactie van andere instanties die u heeft benaderd. Dat is niet verbazingwekkend, want er is de laatste jaren al heel veel onderzoek naar knelpunten en hardheden gedaan. Vaak in opdracht van de overheid naar aanleiding van moties van de Tweede Kamer. Denk aan de onderzoeken naar hardvochtige effecten van wetgeving. Ook rapporteren veel (uitvoerings)instanties zelf over knelpunten via knelpuntenbrieven of de standen van de uitvoering. Ook de rechtsspraak rapporteert over gevallen waar rechters de wet moeten volgen, maar waar zij buikpijn krijgen van de gevolgen. In veel gevallen blijft de aanpak echter hangen in de analyse: het effect wordt erkend, maar de aanpak neemt veel tijd in beslag, bevat vaak vage verbeterplannen of is niet goed navolgbaar. Zo constateren het UWV en de SVB in hun laatste knelpuntenbrieven dat het gelukt is om een aantal knelpunten op te lossen, maar dat de nieuwe werkwijze onvoldoende leidt tot een herkenbaar resultaat voor burgers en medewerkers.³ Daarnaast stellen zij: "Domeinoverstijgende knelpunten en knelpunten met grote financiële gevolgen blijken een stuk lastiger op te lossen." Daarom stellen zij een jaarlijkse vereenvoudigingswet voor om zo sneller resultaten te boeken. Ook in de laatste Staat van de Uitvoering constateren publieke dienstverleners dat het status quo nog niet doorbroken is en dat echte verbetering voor burgers nog steeds uitblijft.⁴ Los van de vraag of de voorgestelde vereenvoudigingswet dit oplost, onderschrijven wij deze boodschap van de publieke dienstverleners, zoals ook blijkt uit de voorbeelden hiervan uit onze ombudspraktijk.

Het demissionaire kabinet is nu aan zet. Zet de burger nu echt centraal zodat uitvoering, wetten en regels niet langer leiden tot hardheden.

¹ Nationale ombudsman, Kinderombudsman en Veteranenombudsman, [Jaarverslag over 2023. Burgerperspectief: een manier van doen.](#)

² Nationale ombudsman, Kinderombudsman en Veteranenombudsman, [Jaarverslag over 2024. Zet de burger centraal.](#)

³ Zie: [UWV Knelpuntenbrief 2025](#) en [SVB knelpuntenbrief](#).

⁴ [Staat van de uitvoering 2024.](#)

1. Niet ingeschreven in BRP

Een vader belt voor zijn zoon met een klacht over de gemeente Goes. De zoon is dakloos en wil een briefadres hebben van de gemeente, maar dit willen ze alleen onder voorwaarden verstrekken. Zo moet hij een vast adres doorgeven waar hij minimaal één dag per week verblijft. Dit is niet mogelijk, gezien hij dakloos is.

Veteraan Alex is na zijn echtscheiding op zoek naar een woning. In de tussentijd woont hij nu op een bungalowpark. Hij wil zich met zijn huidige adres inschrijven bij de gemeente in de Basisregistratie Personen (BRP). De gemeente zegt dat dit niet kan omdat het park waar hij woont alleen bedoeld is voor tijdelijke bewoning. Alex weet niet zo goed wat hij moet doen, dus probeert hij zich bij twee verschillende gemeenten bij familieleden in te schrijven, zodat hij daar in ieder geval een adres krijgt. Maar die gemeenten zeggen dat hij toch écht bij zijn eigen gemeente moet zijn.⁵

Mensen die niet de luxe hebben dat zij vast onderdak hebben in een woning, ondervinden problemen. Het Nederlandse stelsel van voorzieningen veronderstelt dat iedereen die in Nederland gevestigd is, ingeschreven staat in de BRP. Aan die inschrijving zijn rechten en plichten gekoppeld. Zo is het alleen mogelijk een zorgverzekering af te sluiten en te behouden als vaststaat dat iemand in Nederland verblijft. Ook voor een bankrekening geldt die voorwaarde. Het aantal mensen dat niet over vaste woonruimte beschikt, neemt toe. De krapte op de woningmarkt maakt het voor bepaalde groepen vrijwel onmogelijk om woonruimte te vinden. Het gaat daarbij onder andere om mensen die met schulden kampen, mensen die na een scheiding geen woning meer hebben en arbeidsmigranten. Het kost hen moeite om zich in de BRP in te schrijven. In het algemeen geldt de regel dat iedereen die in Nederland gevestigd is, in de BRP ingeschreven moet worden. Als er geen woonadres beschikbaar is, kan een gemeente een briefadres verstrekken. Helaas lopen mensen hierbij nog regelmatig tegen een muur aan. Mensen worden van de ene naar de andere gemeente doorgeschoven of er worden allerlei voorwaarden gesteld. Hierdoor raken deze mensen buiten beeld en kunnen zij niet meer meedoen in de maatschappij.

Een specifiek probleem voor deze mensen is dat zij geen toegang krijgen tot de maatschappelijke opvang. Bij de beoordeling speelt de vraag mee of iemand zelfredzaam is. Mensen die nog in staat zijn om zelf voor een vorm van onderdak te zorgen en geen grote psychische klachten hebben, komen dan niet voor maatschappelijke opvang in aanmerking. Omdat er vaak geen zicht is op huisvesting, kunnen mensen dan verder in de problemen komen en afglijden. Het risico bestaat dat deze mensen op den duur door de omstandigheden alsnog hun zogenaamde zelfredzaamheid verliezen en dan uiteindelijk in een slechtere uitgangsspositie pas hulp krijgen.

Van een hulpverlener: Graag vraag ik uw advies in zake een uithuisplaatsing van een gezin. Gezin bestaat uit vader, moeder (zwanger zeven maanden)

⁵ Met een instructieregel wil minister Mona Keijzer van Volkshuisvesting en Ruimtelijke Ordening (VRO) gemeenten verplichten om bewoning van recreatiewoningen onder voorwaarden toe te staan. Het kabinet wil hiermee huidige bewoners van recreatiewoningen zekerheid bieden over hun woonsituatie, zolang er een tekort is aan betaalbare woningen. De instructieregel kan in 2026 van kracht worden.

en kindje van drie jaar. Vader is als arbeidsmigrant naar NL gekomen zes jaar geleden, heeft inmiddels de Nederlandse nationaliteit. Anderhalf jaar geleden kwamen zijn vrouw en kind ook naar NL. Het gezin woont in het huis van een oud-collega, met diens toestemming, staat hier ook in geschreven en betaalt de huur. Toen de woonstichting hierachter kwam, gaven zij het gezin te kennen dat ze binnen zes weken moesten vertrekken. Vader is heel driftig aan het zoeken, maar heeft beperkt budget als productiemedewerker en in zijn omgeving is de woonmarkt overspannen. Inmiddels heeft het regieteam aangegeven niets te kunnen doen omdat vader een vaste baan heeft en geen schulden en zij vangen dak- en thuislozen op met meer problemen dan alleen huisvesting. De gemeentelijke afdeling casusregie neemt de casus niet over omdat het alleen om wonen gaat. Algemeen maatschappelijk werk doet haar best, maar komt tot conclusie dat er gewoon geen woningen zijn. Een vakantiechalet is ook geen optie, want dit kost € 1500 per maand. En daar mag het gezin zich ook niet inschrijven. Bureau sociaal raadslieden heeft meegekeken en zegt dat er geen urgentie gevraagd kan worden, en kan verder ook niet helpen. Is het mogelijk dat iedereen van het sociale domein de zaak niet op wil pakken en het er echt van gaat komen dat het gezin op straat staat?⁶

Pagina 4

Ons nummer
2025/071

De Nationale ombudsman vraagt sinds 2016 aandacht voor de problemen rond inschrijving in de BRP en de problemen rond dakloosheid. Dit heeft ertoe geleid dat nu voor de gemeenten in principe duidelijk moet zijn dat burgers recht hebben op inschrijving in de BRP. Bovendien zet de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens zich ook in om in concrete gevallen contact op te nemen met gemeenten om hierover te bemiddelen. Tegelijkertijd blijft de Nationale ombudsman hier klachten over ontvangen. De terughoudendheid van gemeenten om een briefadres te verstrekken bestaat nog steeds. Voor met name de mensen die al aan de rand van de samenleving staan, levert dat veel zorgen en inspanningen op om toch toegang te behouden tot de voorzieningen die zij nodig hebben. Uiteraard lost een inschrijving in de BRP niet alle problemen op. Op de korte termijn kan dit voor burgers wel een oplossing bieden. Op de langere termijn is er meer nodig. Daarom riepen de Nationale ombudsman en de Kinderombudsman voorgaande kabinetten ook op om de dak- en thuislozenproblematiek aan te pakken.

Eerdere oproepen

- [Grotere urgentie nodig om daklozenproblematiek op te lossen | Nationale ombudsman](#)
- [Nationale ombudsman en Kinderombudsman: vasthouden regie kabinet op dak-en thuislozenproblematiek nu essentieel | Nationale ombudsman](#)
- [Oproep alle ombudsmannen aan minister-president Rutte: er is nú actie nodig van Rijk in huisvestings-en daklozenproblematiek | Nationale ombudsman](#)
- [Steeds verder van huis: zeven obstakels waar zelfredzame adreslozen tegenaan lopen | Nationale ombudsman](#)
- [Nationale ombudsman: niemand uitsluiten van inschrijving bij gemeente | Nationale ombudsman](#)

⁶ Dit is een ingekorte en gedeeltelijk geparafraseerde versie van een ingediende klacht.

2. Boete vanwege niet betalen Zorgverzekeringspremie

Alle inwoners van Nederland zijn verplicht zich in te schrijven bij een zorgverzekering. Zij moeten voor die Zorgverzekering maandelijks premie betalen. Een deel van de mensen voldoet niet aan die verplichting en loopt een betalingsachterstand op. De zorgverzekeraar kan die persoon aanmelden voor de wanbetalersregeling. Het Zorginstituut neemt dan de inning over, vermeerderd met een opslag. De wanbetalersregeling is bedoeld om mensen die niet willen betalen af te schrikken, maar in de praktijk worden vooral mensen die niet kunnen betalen getroffen. Achterstanden op zorgkosten zijn, na belastingsschulden, de meest voorkomende schulden bij mensen die om schuldhelpverlening vragen. De ombudsman heeft al langere tijd bijzondere aandacht voor de rol van de overheid als (belangrijkste) schuldeiser.

In 2016 en 2017 besteedde de Nationale ombudsman aandacht aan deze situatie. Hij deed een aantal aanbevelingen om de betrokkenen beter en tijdiger te informeren en de incasso zorgvuldiger te laten verlopen.

Pagina 5

Ons nummer
2025/071

Eerdere oproepen

- [2017/117 Echtbaar in wanbetalersregeling houdt minder geld over voor aflossing schulden | Nationale ombudsman](#)
- [2016/090 Zorgen voor de toekomst | Nationale ombudsman](#)

Die aanbevelingen zijn door de instanties goed opgepakt. Wat echter bleef, was de 'opslag' op de verschuldigde premie. Deze bedroeg oorspronkelijk 20% van het premiebedrag en wordt door de burgers als een boete ervaren. De uitvoerende instantie – het CAK – en de Nationale ombudsman zijn het erover eens dat deze opslag onnodig en contraproductief is. Inmiddels is de "opslag" verlaagd naar 10%. Echter ook deze extra kosten blijven de mensen met een achterstand in premiebetaling te sterk belasten. Deze mensen betalen een extra hoge premie, waardoor er weinig ruimte is voor het aflossen van andere schulden, zoals de schuld aan de zorgverzekeraar. En dat, terwijl nu juist de aflossing van de schuld bij de zorgverzekeraar de voorwaarde is om uit de dure regeling te komen. De vraag die hier kan worden opgeworpen is of hier geen sprake is van een boeteregeling in plaats van een achterstandsregeling. De achterstand wordt er namelijk niet mee ingelopen.

Volgens de Nationale ombudsman moet het doel van de regeling zijn om mensen weer zo snel mogelijk in het normale circuit te krijgen. Dat doel wordt met een extra opslag van 10% (voorheen 20%) niet bereikt. Daarom vindt de ombudsman dat het in het belang van het voorkomen van armoede is om ook die laatste 10% te laten vervallen. Het niet-betalen van de zorgverzekeringspremie is namelijk geen op zichzelf staand vraagstuk, maar vormt onderdeel van een bredere (schulden)problematiek. Achterstanden op zorgkosten zijn, na belastingsschulden, de meest voorkomende schulden bij de groep schuldenaren die om schuldhelpverlening vraagt.

3. Knelpunten sociale minima

De overheid moet zorgen dat mensen niet door de ondergrens van het sociaal minimum zakken. In de onderzoeken naar sociale minima en niet-gebruik van inkomensvoorzieningen komt de ombudsman steeds dezelfde knelpunten tegen. In de reflectie Sociale minima in de knel uit oktober 2022 benoemt de Nationale ombudsman deze overkoepelende problemen en doet suggesties wat de overheid kan doen om deze op te lossen. In reactie hierop

heeft het kabinet maatregelen genomen en verbeteringen in gang gezet zoals de hervormingsagenda inkomensondersteuning. Desondanks ziet de ombudsman nog altijd situaties waarin burgers met een inkomen op het sociaal minimum financieel behoorlijk in de knel kunnen raken.

Pagina 6

Ons nummer
2025/071

Eerdere oproepen

- [Een status met weinig armslag | Nationale ombudsman](#)
- [Meedoen zonder beperkingen | Nationale ombudsman](#)
- [Watertrappelen in de bijstand | Nationale ombudsman](#)
- [Sociale minima in de knel | Nationale ombudsman](#)
- [Met te weinig genoeg nemen | Nationale ombudsman](#)

Cruciaal is en blijft dat de Rijksoverheid een toereikend sociaal minimum garandeert. Dat overkoepelende knelpunt is nog steeds niet opgelost. De Nationale ombudsman krijgt hier ook nog regelmatig klachten over. Verder ziet de Nationale ombudsman nog de volgende hardheden voor sociale minima:

1. Verschillen tussen gemeenten bij kwijtschelding en aanvullende vergoedingen

Gemeenten hanteren verschillende inkomensgrenzen voor het verlenen van kwijtschelding of het verstrekken van aanvullende vergoedingen. Daardoor kan het financieel behoorlijk uitmaken in welke gemeente je woont. In de ene gemeente bijvoorbeeld krijgen statushouders hun reiskosten en inrichtingskosten volledig vergoed en in de andere gemeente niet. Deze verschillen zijn niet uit te leggen. Tevens vraagt het veel van mensen die in armoede leven om een beroep te doen op de verschillende minimaregelingen.

Uit het rapport [Eerlijker en eenvoudiger armoedebelaid](#) van het Instituut voor Publieke Economie van januari 2025 volgt eenzelfde beeld. Daarin wordt onder meer aangegeven dat het niet ongebruikelijk is dat gemeenten vijftien verschillende regelingen voor mensen met een laag inkomen hebben, waarbij elke gemeente het net even anders doet. De overheid vraagt veel van mensen in armoede. Veelal loopt deze groep hulp mis en ontstaan er oneerlijke verschillen. Zo kan hetzelfde huishouden, afhankelijk van de woonplaats, € 200 meer of minder per maand krijgen.

Uit de recente Kamerbrief Nationaal Programma Armoede en Schulden van 6 juni 2025 blijkt dat er aandacht is van het demissionaire kabinet voor deze hardheid. Het uitgangspunt voor de hervormingsagenda inkomensondersteuning is dat het Rijk de inkomensbasis goed regelt, zodat mensen minder afhankelijk zijn van gemeentelijke regelingen en de verschillen tussen gemeenten afnemen.⁷

2. Zoektermijn bijstand voor jongeren

Wanneer de Rijksoverheid de bestaanszekerheid garandeert, geeft dat gemeenten de ruimte om hun middelen te steken in het versterken van de sociale participatie. Dat dit nodig is, blijkt uit de verplichte zoektermijn van vier weken naar een baan voor jongeren tussen de 18 en 21 jaar die bijstand aanvragen. In het aangenomen wetsvoorstel 'Participatiewet in Balans' is

⁷ Kamerbrief over Nationaal Programma Armoede en Schulden | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl.

een zogenoemde kan-bepaling opgenomen, zodat gemeenten zelf kunnen bepalen of ze wel of niet een zoektermijn van vier weken naar een baan of opleiding opleggen. De ombudsman heeft al eerder aangegeven dat deze verplichte zoektermijn helemaal niet meer moet worden toegepast, ook omdat een uitzonderingsbepaling leidt tot niet uitlegbare verschillen tussen gemeenten.⁸ Kwetsbare jongeren raken buiten beeld van gemeenten met mogelijke dakloosheid tot gevolg. Het volledig afschaffen van de zoektermijn voorkomt schulden en stress en geeft jongeren bestaanszekerheid.⁹

Pagina 7

Ons nummer
2025/071

3. Statushouders in problemen door te laat aanvragen toeslagen

Als statushouders verhuizen van een opvanglocatie van het COA naar een sociale huurwoning verandert hun financiële situatie. Hun leefgeld van het COA wordt stopgezet en zij ontvangen dan een bijstandsuitkering van de gemeente en moeten huur en hun zorgverzekering gaan betalen. In het verleden regelde COA de aanvraag van de toeslagen voor statushouders. In het rapport 'Een status met weinig armslag' constateerde de ombudsman dat het COA deze vergoedingen niet tijdig aanvroeg. Maar ook dat het recht op huurtoeslag ingaat op de eerste van de volgende maand, terwijl de verhuizing op een willekeurige datum is. Dan is er altijd een stukje huur waarvoor geen huurtoeslag wordt verstrekt. Hierdoor ontstaat voor de betrokkenen onmiddellijk een financieel gat. Huur en zorgpremie moeten van meet af aan betaald en de toeslagen worden nog niet verstrekt. Zonder toeslagen is er onvoldoende budget vanuit de bijstandsuitkering beschikbaar om deze verplichte kosten te kunnen betalen.

Inmiddels vraagt het COA per 1 januari 2025 helemaal geen toeslagen meer aan voor deze groep en verwacht dat de gemeenten dat doen. VluchtelingenWerk constateert in haar rapport [Vliegen of vallen](#) dat het financiële gat nog steeds actueel is en dat veel afhangt van de manier waarop individuele gemeenten statushouders tegemoetkomen, bijvoorbeeld door leningen te verstrekken.¹⁰

Gemeenten hebben weliswaar budget gekregen voor de begeleiding van statushouders, maar het is onduidelijk of (alle) gemeenten statushouders nu daadwerkelijk de gewenste ondersteuning bieden zodat financiële problemen worden voorkomen.

4. Financiële achteruitgang van werkenden met een beperking

Mensen met een beperking, die parttime werken voor sociaal ontwikkelbedrijven gaan er sinds 2025 financieel op achteruit. Dit komt door een samenloop van maatregelen uit het Belastingplan 2025 (verlaging algemene heffingskorting) en het feit dat het inkomen van deze groep niet is gestegen omdat in 2024 hun *cao Aan de slag* is afgelopen en vervolgens stilzwijgend verlengd. Hierdoor neemt het inkomen van een deel van deze medewerkers niet toe. In combinatie met de reguliere indexatie van de arbeidskorting leidt dit tot minder recht op arbeidskorting in 2025. Dit kan voor mensen met een laag inkomen een grote impact hebben. Zeker als zij door een arbeidsbeperking of chronische ziekte niet meer uren kunnen werken om het verlies te compenseren. Een achteruitgang van tientallen

⁸ Zie rapport Nationale ombudsman *Watertrappelen in de bijstand*, nr. 2022/183.

⁹ Tijdens het debat van over de Participatiewet in balans op 17 april jl. leverde het al dan niet schrappen van de zoektermijn veel discussie op en [een amendement](#) om deze zoektermijn te schrappen. Deze is echter verworpen.

¹⁰ Er zijn over dit probleem ook Kamervragen gesteld en [beantwoord](#).

euro's per maand kan betekenen dat zij moeten bezuinigen op belangrijke uitgaven zoals boodschappen of vaste lasten, erkent ook het demissionaire kabinet.

Pagina 8

Ons nummer
2025/071

Het is 'onbedoeld' maar inmiddels een bekend probleem.¹¹ Overigens hebben ook andere werknemers met een laag inkomen met deze financiële achteruitgang te maken: iedereen met een inkomen lager dan € 26.000 per jaar zag zijn nettoloon door de wijziging van het belastingstelsel per 1 januari 2025 dalen.

De ombudsman maakt zich zorgen, omdat het demissionaire kabinet vooralsnog geen oplossing biedt voor de korte termijn om het financiële gat bij werkenden met een beperking te dichten. Het gaat om een doelgroep in een kwetsbare positie die niet meer uren kunnen werken.

4. Geen kwijtschelding voor Wajongers

Mijn zoon heeft een Wajong-uitkering en alleen een betaalrekening en verder geen vermogen. Volgens Carola Schouten hoefden de Wajongers de gemeentelijke belastingen niet te betalen 2023 en 2024. U hebt zich t.t.t. hier ook voor ingezet. Er zou voor 2025 en daarna een structurele oplossing gezocht worden, want het herhaalt zich ieder jaar en we zitten ieder jaar met hetzelfde probleem en een heleboel stress. Is hier verder niets mee gedaan en de beslissing van Carola Schouten is die niet bindend voor dit jaar? Mijn zoon heeft alleen een betaalrekening, medische kosten, weer een huurverhoging, zeer hoge energiekosten, waar hij niets aan kan doen (blokverwarming en nog een energieleverancier voor gas en stroom). Waar moet mijn zoon en alle andere Wajongers dit hoog bedrag van de lokale heffingen van betalen? De Wajongers krijgen een klein bedrag erbij en daarvoor in de plaats wordt hen het dubbele afgepakt. Een schande. Mijn zoon kan alleen nog maar op het eten sparen, geen tandartsverzekering, geen uitjes, geen kleren kopen enz.!

Sinds 2023 krijgen burgers met een Wajong-uitkering – onbedoeld – geen kwijtschelding van lokale belastingen meer. Het probleem wordt veroorzaakt door een combinatie van wijzigingen in het wettelijk minimumloon en de bijstandsnorm. Hierdoor komen Wajonggerechtigden niet door de automatische kwijtscheldingstoets en ontvangen zij geen kwijtschelding meer van lokale belastingen. Dit probleem speelt breder, namelijk bij sommige burgers met een WIA- en een WAO-uitkering. Door de overheid is erkend dat dit een onbedoeld effect van wet- en regelgeving is. Momenteel wordt dit probleem tijdelijk verminderd doordat gemeenten en waterschappen op verzoek van de rijksoverheid afwijken van de regels. Er wordt nog steeds gewerkt aan een structurele oplossing, terwijl deze al voor 2025 voorzien was. Pas nadat veel Wajongers de aanslag hadden ontvangen, kwam de mededeling dat zij alsnog voor kwijtschelding in aanmerking kwamen.

Wajonggerechtigden zijn niet voor niets een groep die in aanmerking komt voor kwijtschelding van lokale belastingen. Het gaat om burgers die op of

¹¹ Op 28 januari 2025 heeft Kamerlid LahLah c.s. een [motie ingediend](#) om dit probleem op te lossen. Deze kreeg geen meerderheid in de Kamer. Ook zijn er [Kamervragen](#) over gesteld en beantwoord (Kamerbrief van 24 maart 2025, kenmerk 2025ZO1342). Verder is er de nodige media-aandacht geweest (o.a. [Binnenlands Bestuur](#), [EenVandaag](#), de NRC) en hebben o.a. Cedris en de FNV aandacht gevraagd voor de financiële achteruitgang van deze groep mensen.

rond het sociaal minimum leven en daarom in een kwetsbare (financiële) positie verkeren. Te meer nu we weten dat het sociaal minimum zelf niet toereikend is. Hoewel kwijtschelding in beginsel niet bedoeld is om in noodzakelijke bestaanskosten te voorzien, leidt dit er wel toe dat burgers geen ruimte hebben om financiële buffers op te bouwen. De onduidelijkheid over kwijtschelding heeft bovendien grote impact op deze burgers. Het zorgt voor financiële onzekerheid en stress. Daarnaast ziet de ombudsman in de praktijk dat lang niet alle gemeenten en waterschappen bekend zijn met het verzoek om van de regels af te wijken voor deze groep. Pas als de ombudsman erop wijst dat dit verzoek is gedaan, wordt er vaak alsnog kwijtgescholden. Deze groep is dus vaak afhankelijk van de welwillendheid van de lokale overheid.

Pagina 9

Ons nummer
2025/071

5. DigiD als gemachtigde of wettelijk vertegenwoordiger

Ik ben bewindvoerder voor iemand die diep in de schulden zit. Met de hoge energieprijzen worden haar financiële problemen nog groter. Zij komt zeker in aanmerking voor de energietoeslag/ tegemoetkoming van het Tijdelijk Noodfonds Energie. Die toeslag wil ik voor haar aanvragen. Maar dat kan alleen met DigiD. En zij is niet in staat om dat zelf te doen. Ik kan het ook niet voor haar doen, omdat er nog steeds geen DigiD beschikbaar is waarmee ik als haar vertegenwoordiger voor haar kan optreden. Zo loopt zij een bedrag mis dat haar flink had kunnen helpen.

De overheid beoogt zowel digitaal contact voor iedereen te bieden als de mogelijkheid open te houden voor persoonlijk contact. De Nationale ombudsman hecht er bijzonder aan dat deze beide mogelijkheden voldoende bestaan en dat met name de meest kwetsbaren in de samenleving hierbij gebaat zijn. Gemachtigden, wettelijk vertegenwoordigers (zoals ouders of curatoren) en bewindvoerders behartigen de belangen van kwetsbare personen. Zij willen juist graag digitaal zaken kunnen doen. Dat is niet mogelijk zolang zijn niet met een DigiD in kunnen loggen als vertegenwoordiger van deze persoon. Hierdoor wordt het ingewikkeld, tijdrovend en soms onmogelijk om de belangen van deze personen in een kwetsbare positie goed te behartigen.

De Nationale ombudsman vraagt sinds 2013 aandacht voor de manier waarop de digitalisering door de Nederlandse overheid wordt vormgegeven; Daarbij moet de overheid ruimte blijven bieden voor persoonlijk contact én voor iedereen digitale toegang mogelijk maken. De overheid heeft dit inmiddels onderkend. Er blijven echter punten waarop dit niet goed loopt. Gemachtigden kunnen namelijk theoretisch wel als zodanig inloggen, maar in de praktijk zijn veel overheidsinstanties niet bij die machtigingsvoorziening aangesloten.

Voor de wettelijk vertegenwoordigers is nog steeds geen DigiD-voorziening beschikbaar. De Belastingdienst heeft haar eigen voorziening gebouwd en her en der wordt met een pilot gekeken op welke manier bijvoorbeeld ouders of curatoren met hun DigiD als wettelijk vertegenwoordiger in kunnen loggen. Van een structurele oplossing is, ondanks herhaalde toezeggingen, geen sprake. Evenmin is er duidelijkheid binnen welke termijn dit wel opgelost zal zijn.

Eerdere oproepen

- [Tijdelijk Noodfonds Energie stelt ten onrechte DigiD verplicht](#)
- [DigiD helpt niet mee](#)
- ["Hoezo MIJNoverheid?"](#)
- [De burger gaat digitaal](#)

Pagina 10

Ons nummer

2025/071

6. Bewijsverplichtingen hersteloperatie Toeslagenaffaire

In de Hersteloperatie toeslagen lopen ouders er tegenaan dat hen disproportionele bewijsverplichtingen worden opgelegd. Sociale Banken Nederland, dat namens de overheid private schulden overneemt, vereist een notariële akte als bewijs voor leningen bij familieleden. Deze eis vloeit voort uit de Wet hersteloperatie toeslagen. Ook rechters worstelen met deze regeling.¹² De Nationale ombudsman heeft in februari 2025 aan de Staatssecretaris gevraagd om dit beleid te heroverwegen. De staatssecretaris heeft aangegeven dat hij niet voornemens is de wet op dit punt aan te passen.

De Nationale ombudsman vindt dit een voorbeeld van een juridiserende opstelling en een nadruk op het verantwoordingsperspectief. Het gaat hier om mensen die door toedoen van falend overheidsbeleid in de problemen zijn gekomen. Juist de juridische opstelling en het vasthouden aan onuitlegbare wettelijke bepalingen speelden daarbij een grote rol. Bij een hersteloperatie zou de overheid zich niet op deze manier op moeten stellen. Hiermee worden de slachtoffers van de toeslagenaffaire opnieuw in het verdachtenbankje geplaatst. De ombudsman roept de overheid op om het perspectief van de ouders centraal te stellen.

Eerdere oproepen

- [Ombudsman: hersteloperatie toeslagen moet beter aansluiten bij ouders](#)
- [Inbreng Nationale ombudsman voor Staat van de Rechtsstaat | Nationale ombudsman](#)
- [Herstel bieden: een vak apart](#)

7. Verschil in vrijgesteld vermogen bijstand en kwijtschelding heffingen

Na jaren sociale dienst uitkering, 30 jaar, in verband met opvoeding kinderen, waarvan 1 meervoudig gehandicapt, nu AOW. De laatste 2 jaar behoorlijk ziek. Een derde van mijn gewicht verloren.

Dus weinig uitgegeven aan eten. Geen uitjes. En dus hield ik geld over, ongemerkt.

Jaren kreeg ik kwijtschelding van gemeentebelastingen. Nu niet meer want ik heb geld over. Bedoeld voor onverwachte uitgaven zoals een koelkast. Te moe om me daarmee bezig te houden.

Nooit rood gestaan, nooit schulden gemaakt. En nu word ik daarvoor gestraft. Dat voelt niet eerlijk. Aan de ene kant energie vergoeding krijgen door mijn lage inkomen en aan de andere kant pakken ze dat af. Gestraft worden voor zuinig zijn.

Het vrijgesteld vermogen voor het recht op bijstand (Participatiewet) is hoger dan het vrijgesteld vermogen voor kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen. Volgens de Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 mag een alleenstaande voor kwijtschelding maximaal € 3.275

¹² Zie bijvoorbeeld: ECLI:NL:RBAMS:2024:494

vermogen hebben. Terwijl in artikel 34 Participatiewet een vrijgesteld vermogen staat van € 7.575. Voor een echtpaar geldt dat zij voor kwijtschelding ongeveer € 4.350 aan vermogen mogen hebben terwijl dat voor de Participatiewet € 15.150 is.¹³

Pagina 11

Ons nummer
2025/071

Dit leidt tot verwarring en (financiële) stress bij mensen. Als zij binnen de normen van de bijstandsregelgeving geld opzijzetten voor noodgevallen en onvoorziene grotere uitgaven, krijgen zij geen kwijtschelding van gemeentelijke belastingen en heffingen. Zij moeten dan hun gespaarde geld gebruiken. En daarmee zijn zij hun spaarpot voor de noodgevallen weer kwijt.

8. Geen integrale benadering van armoede op CN

De Nationale en Kinderombudsman vragen al jarenlang aandacht voor de problematiek op Caribisch Nederland. Armoede maakt daar een groot onderdeel van uit.

Inmiddels is een sociaal minimum ingevoerd en worden de subsidies op energie, na stopzetting in 2024, weer tijdelijk verstrekt. Dit lijkt echter niet tot een verbetering van de positie van de burger in armoede te leiden. Door stijgende prijzen, het ontbreken van schuldhelpverlening en huurverhogingen raken de mensen verder in armoede. Het enkel instellen van een sociaal minimum is onvoldoende om de problemen op te lossen.

Van belang is dat vanuit de overheid met een integrale blik gekeken wordt naar de armoedeproblematiek en dat er dus ook buiten het domein van inkomen (en schulden) wordt gedacht. Zo zijn wetten op het gebied van mededinging relevant. Er worden bijna nooit bestuurlijke boetes uitgedeeld op dit gebied. Prijzen in de supermarkten stijgen mee met de verhoging van het sociaal minimum. Ook de ongereguleerde huurmarkt maakt dat een verhoging van het sociaal minimum leidt tot huurstijgingen. Het effect van de verhoging wordt zo tenietgedaan. Er is een integrale blik en aanpak nodig.

Eerdere oproepen

- [Oog voor ouderen in Caribisch Nederland | Nationale ombudsman](#)
- [Het maakt uit waar je wieg heeft gestaan | Nationale ombudsman](#)
- [Caribische kinderen van de rekening | Nationale ombudsman](#)
- [De eindjes aan elkaar knopen](#)

9. Verstopping in de asielketen

Onze verblijfsprocedure had uiterlijk op 16 april 2025 afgerond moeten zijn, maar tot op heden heeft de IND helaas nog geen verdere stappen ondernomen. Wij wachten nog steeds op een oproep voor het verblijfsinterview. Eén van mijn kinderen lijdt aan een erfelijke ziekte. Daarnaast kampt mijn echtgenote met ernstige gezondheidsproblemen.

¹³ De Uitvoeringsregeling Invorderingswet 1990 stelt het vrijgestelde vermogen voor een alleenstaande op ongeveer € 1.775. De Regeling kwijtschelding belastingen medeoverheden geeft lokale overheden de mogelijkheid om dat bedrag met maximaal € 1.500 te verhogen. Dat betekent dat een alleenstaande voor kwijtschelding ongeveer € 1.775 tot € 3.275 vermogen mag hebben. Terwijl in artikel 34 Participatiewet een vrijgesteld vermogen staat van € 7.575. Een alleenstaande ouder mag voor kwijtschelding ongeveer € 2.150 - € 3.950 vermogen hebben en een echtpaar ongeveer € 2.350 - € 4.350. In de Participatiewet mogen beide een vermogen hebben van € 15.150.

Ondanks het feit dat wij alle medische verklaringen en rapporten met zowel de IND als het COA hebben gedeeld, is onze procedure vertraagd. Op dit moment verblijven wij met ons gezin van zes personen in een kleine kamer. Door de beperkte ruimte is het voor mijn kind niet mogelijk om de noodzakelijke fysiotherapie-oefeningen uit te voeren. Zowel in de kamer als in het asielzoekerscentrum is er geen geschikte plek beschikbaar. Als gevolg hiervan is de lichamelijke conditie van zowel mijn echtgenote als mijn kind ernstig verslechterd.

We verblijven al 21 maanden in Nederland en zijn recent overgeplaatst naar het aanmeldcentrum in X in afwachting van ons tweede IND-gehoor. Helaas is er al een maand geen enkele voortgang in onze procedure. De omstandigheden in het aanmeldcentrum zijn zeer schrijnend. Onze dochter kan niet naar school, zij huilt veel en heeft regelmatig hevige hoofdpijn van de stress. Ze is pas vijf jaar oud. We leven in een omgeving die niet geschikt is voor kinderen – we voelen ons alsof we in een open gevangenis zitten. Het sanitair is zwaar vervuild; in de douche lag zelfs menselijke ontlasting op de vloer. Ik ben als ouder radeloos en voel me machteloos

Wij ontvangen veel klachten over de IND die niet op tijd beslist over asiel- en nareisaanvragen en rechterlijke uitspraken hierover niet nakomt. De Nationale ombudsman en Kinderombudsman vroegen hier aandacht voor in een [brandbrief](#) aan de minister van Asiel en Migratie over de wetsvoorstellen Asielnoodmaatregelenwet en de Wet invoering tweestatusstelsel. Wij ontvangen wekelijks klachten van asielzoekers waarin zij hun wanhoop over deze situatie beschrijven. De behandeling van asielaanvragen en gezinsherenigingsaanvragen duurt onevenredig lang. Volwassenen en kinderen verkeren hierdoor jarenlang in onzekerheid over hun toekomst. Artikel 10 van het VN-Kinderrechtenverdrag verplicht staten die partij zijn gezinshereniging met welwillendheid, menselijkheid en spoed te behandelen. Het recht op gezinsleven is vastgelegd in artikel 8 EVRM.

De IND erkent dat mensen te lang moeten wachten op een beslissing. Ook de rechtbank oordeelt dat de IND binnen een redelijke termijn tot een beslissing moet komen op straffe van een dwangsom. De Nationale ombudsman concludeert dat de behandeldingsduur van de asielaanvragen niet voldoet aan eisen van behoorlijkheid en dat de klachten hierover gegrond zijn. Ondanks al deze conclusies blijft een beslissing langdurig uit. De Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State [oordeelde](#) onlangs dat op het gebied van nareis de 'first-in-first-out' aanpak van de IND niet ten koste mag gaan van de individuele rechtsbescherming van de aanvrager. Naast de langdurige onzekerheid en de beperkte mogelijkheden tot een goede start in de Nederlandse samenleving, leidt deze gang van zaken ook tot uitholling van het rechtsstatelijk systeem van *checks and balances*. Een uitspraak van de rechtbank en een advies van de Nationale ombudsman behoren immers tot gepaste actie van de IND te leiden.

Asielzoekers verblijven langdurig in de asielopvang, waar zij vaak te maken hebben met slechte leefomstandigheden en beperkte mogelijkheden om een goede start te maken in de Nederlandse samenleving. In 2023 constateerden wij in ons rapport 'De crisis voorbij', dat de waardigheid van volwassenen en kinderen ernstig onder druk staat in de crisisnoodopvang omdat de voorzieningen niet geschikt zijn voor lang verblijf en niet geschikt zijn voor kinderen. Lange wachttijden betekent dat mensen langer en met

nog meer mensen in de opvang verblijven en dat deze situatie verder verslechtert.

Pagina 13

Ons nummer
2025/071

Eerdere oproepen

- [Asiel en nareis | Nationale ombudsman](#)
- [De crisis voorbij | Nationale ombudsman](#)

Kinderombudsman – hardheden ten aanzien van kinderen

De Kinderombudsman maakt zich zorgen over het feit dat het belang van het kind, zoals neergelegd in artikel 3 van het VN-Kinderrechtenverdrag, nog altijd niet structureel een eerste overweging vormt bij het nemen van beslissingen ten aanzien van een individueel kind, en in wetgeving en beleid dat kinderen raakt. Meer specifiek wil de Kinderombudsman drie hardheden nader uitlichten. Het gaat achtereenvolgens om de thema's onderwijs, jeugdzorg en asiel en migratie.

1. Geen toegang tot onderwijs

De Kinderombudsman maakt zich al jaren ernstige zorgen over de toegang van kinderen met een beperking tot onderwijs. De realisatie van inclusief onderwijs is nog lang niet in zicht. Er is nog steeds sprake van een grote groep kinderen die thuiszit en het leerlingenvervoer is niet op orde:

1. Thuiszitters

Ik stuur u deze mail als ouder van een zevenjarige jongen die al twee jaar niet naar school kan. Niet omdat hij het niet kan, maar simpelweg omdat hij overal wordt afgewezen. In de kleuterklas is hij uitgestroomd vanwege adhd en autisme gerelateerde problemen kostte het hem teveel moeite in een dermate grote klas met 30+ kinderen. Inmiddels hebben wij hem op diverse scholen aangemeld, al twee jaar lang. Diverse SBO- en SO-scholen wijzen hem af om diverse redenen. Deze jongen was altijd heel vrolijk en loopt hier steeds meer trauma van op. "waarom mag iedereen wel naar een school en willen ze mij niet?". Hij kan geen goede sociale contacten opdoen en gaat steeds verder achterlopen in de leerstof ten opzichte van leeftijdsgenootjes. Hij is al jaren zindelijk, en afgelopen maandag heeft hij zelfs in zijn bed geplast omdat het hem zoveel doet. Dit kind loopt een serieus trauma op.

De Kinderombudsman heeft de afgelopen tien jaar meermaals haar zorgen geuit over de thuiszittersproblematiek. Te veel kinderen in Nederland krijgen geen onderwijs. Ze zitten thuis, terwijl ze recht hebben op onderwijs. De problemen zijn al jaren bekend. Er worden door verschillende partijen veel inspanningen geleverd. Dit lijkt te weinig effect te hebben, want het aantal thuiszittende kinderen neemt toe.¹⁴

¹⁴ De Kinderombudsman blijft zich grote zorgen maken over deze groep kinderen. Uit recente cijfers van de leerplichttelling blijkt dat het aantal kinderen dat is vrijgesteld van de Leerplichtwet op basis van lichamelijke of psychische gronden (artikel 5 onder a) stijgt. In het schooljaar 2023 – 2024 hebben 9.726 kinderen een vrijstelling gekregen, tegenover 8.422 kinderen in het schooljaar daarvoor. De Kinderombudsman is bezorgd om deze trend. Het laat zien dat er, alle inspanningen ten spijt, voor een groot aantal kinderen met een beperking nog altijd geen plek is in het huidige systeem van passend onderwijs. Verschillende kinderrechten staan hierdoor onder druk. Een belangrijk knelpunt in de aanpak van thuiszittersproblematiek is het bestaan van schotten tussen financiering voor onderwijs en financiering voor (jeugd)zorg.

Kinderen die naar het gespecialiseerd onderwijs zijn verwezen, staan lang op wachtlijsten. In de tussentijd is hun onderwijs niet altijd geborgd en zitten ze thuis, omdat de reguliere scholen geen onderwijs meer bieden terwijl ze op de wachtlijst staan voor gespecialiseerd onderwijs.

Pagina 14

Ons nummer
2025/071

2. Leerlingenvervoer

"Als ik lang moet wachten totdat ik word opgehaald, word ik druk. En dan ga ik druk de taxi in en dan ga ik soms schelden."

"Mijn kind, een kleuter, wordt om 06:45 uur opgehaald. Om 18:00 uur is hij pas weer thuis. Mijn kind is stil en niet zo lastig, dus daarom zit hij lang in het taxibusje. Kinderen die druk zijn worden als laatste opgehaald van huis. En dan na school als eerste weer naar huis gebracht."

De Kinderombudsman maakt zich ook al lang zorgen over het leerlingenvervoer van kinderen met een beperking. De weg naar passend onderwijs, ons rapport uit 2019, is helaas nog even actueel. Vrijwel dagelijks worden kinderen, veelal met een beperking, de dupe van de aanhoudende problemen in het leerlingenvervoer.

In het leerlingenvervoer gaat nog steeds van alles mis; kinderen zitten veel te lang in een bus of taxi, komen te laat op school en missen lessen, worden te laat opgehaald, er ontstaan problemen tijdens de rit doordat er geen begeleider aanwezig is etc.

Uiteindelijk zijn de problemen terug te voeren op het feit dat niet leerlingen centraal staan bij het leerlingenvervoer, maar geld en regels de boventoon voeren. Doordat het leerlingenvervoer niet goed geregeld is, staan verschillende kinderrechten onder druk. Waaronder het recht op toegang tot onderwijs en een zo optimaal mogelijke ontwikkeling.

De Kinderombudsman verwacht niet dat de problemen in het huidige systeem van leerlingenvervoer opgelost kunnen worden. Daarom roept zij de demissionair staatssecretaris van Funderend Onderwijs en Emancipatie op om het systeem anders in te richten. Daarbij benoemt zij een aantal elementen die meegenomen moeten worden: behandel vervoer van leerlingen als zorg, stel het individuele kind centraal, bespreek individuele zaken met het kind en diens ouder(s), geef scholen een rol, zorg voor meer onderwijs dichtbij huis en samen naar school.

Eerdere oproepen

- [Brief aan ministerie OCW over passend onderwijs | De Kinderombudsman](#)
- [Zorgenbrief Kinderombudsman leerlingenvervoer | De Kinderombudsman](#)
- [Te veel kinderen krijgen geen onderwijs, zorgen om blijvende problematiek van thuiszitters | De Kinderombudsman](#)
- [Kinderombudsman: ambitie voor inclusief onderwijs te vrijblijvend | De Kinderombudsman](#)

2. Jeugdzorg

Ondanks het feit dat het beschermen en stimuleren van het welzijn en de ontwikkeling van kinderen het uitgangspunt is, staan meerdere kinderrechten in het huidige stelsel systematisch onder druk. Kinderen vallen regelmatig

tussen wal en schip doordat het systeem en financiële belangen voorop staan in plaats van het belang van het kind. Er zijn onder andere lange wachttijden en kinderen krijgen hulp die niet goed aansluit bij hun behoeften. Ook zijn er uithuisplaatsingen waarbij de kinderen nooit meer terug kunnen worden geplaatst omdat ouders niet ondersteund worden.

Pagina 15

Ons nummer
2025/071

De Kinderombudsman ziet dat het huidige stelsel ten aanzien van jeugdzorg failliet is. Dit wordt ook onderkend door de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en de Inspectie van Justitie en Veiligheid. Zo blijkt uit een recent rapport van deze inspecties ten aanzien van de William Schrikker Stichting. In het rapport wordt aangegeven dat de uitvoering van jeugdbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen door deze stichting grotendeels onvoldoende is. Kinderen krijgen niet tijdig de bescherming, begeleiding en hulp die zij nodig hebben. Echter, de onderliggende oorzaken liggen niet bij de William Schrikker Stichting maar bij het systeem. Daarom leggen de Inspecties naar eigen zeggen geen maatregelen op.

3. Asiel en migratie

In deze brief werd al gewezen op de lange wachttijden in de verblijfsprocedure. Ten aanzien van kinderen wil de Kinderombudsman wijzen op de schadelijke gevolgen die het lange wachten heeft op het welzijn en de ontwikkeling van kinderen. Kinderen zijn zelfstandig drager van de rechten uit het VN-Kinderrechtenverdrag en mogen niet de dupe worden van de lange duur van procedures, of dat nu komt door de overheid, door de ouders of beide.

Bij beslissingen of een kind al dan niet in Nederland mag blijven, moet de overheid het (ontwikkel)belang van het kind onderzoeken en dit belang moet een eerste overweging vormen bij het besluit over de verblijfsaanvraag. Hoe langer een kind in Nederland verblijft, hoe meer het in het (ontwikkel) belang van het kind zal zijn om verblijfsrecht in Nederland te krijgen. Immers, een kind zal dan een netwerk hebben opgebouwd in Nederland, continuïteit en stabiliteit ondervinden in het onderwijs en eventuele zorg en het kind zal zich meer hebben geïdentificeerd met de Nederlandse gewoonten en cultuur dan toen het net in Nederland aankwam. Onderzoek laat zien dat kinderen na vijf jaar verblijf in Nederland niet meer kunnen worden uitgezet zonder dat dit schadelijke gevolgen heeft voor hun ontwikkeling. Wanneer een kind - onder andere door een lange wachttijd bij de instanties - hier lang verblijft en de overheid desondanks geen rekening houdt met een veranderd ontwikkelbelang van het betreffende kind- en toch besluit een kind uit te zetten, is er sprake van een hardheid.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

Met vriendelijke groet,

Reinier van Zutphen

Margrite Kalverboer
Kinderombudsvrouw